

Түркия Діни Істер Басқармасы Баспалары: 1239
Мамандандырылған кітаптар: 118

Бас үйлестіруші

Проф. Док. Мехмет Эмин Озафшар

Бас редактор

Док. Юксел Салман

Үйлестіруші

Йылдырай Каплан

Дизайн - Графика

Угур Алтунтоп

Түрік тілінен аударған

Айда Улусой

Баспа

Başak Mat. Tanı. Hiz. İth. İhr. Tic. Ltd. Şti.
+90 312 397 16 17

1-БАСПА • АНКАРА 2016

2016-06-Y-0003-1239

ISBN: 978-975-19-65

Сертификат № 12930

Діни Істер Жоғары Кеңес Шешімі: 08.01.2015/8

© Діни Істер Басқармасы

Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü

Yabancı Dil ve Lehçelerde Yayınlar Daire Başkanlığı

Üniversiteler Mah. Dumlupınar Bulvarı No: 147/A

06800 Çankaya – ANKARA / TÜRKİYE

Tel.: +90 312 295 72 81 • Fax: +90 312 284 72 88

E-posta: yabancidiller@diyanet.gov.tr

ҚҰРАН ОҚУДЫ ҮЙРЕНЕМІН

ОСМАН ЭГИН
ХҮСЕИН ӨРЕСИН

ТҮРКИЯ ДІНИ ІСТЕР БАСҚАРМАСЫ БАСПАЛАРЫ

МАЗМҰНЫ

АЛҒЫ СӨЗ	9
----------------	---

КІРІСПЕ	11
---------------	----

1-БӨЛІМ: НЕГІЗГІ МАҒЛҰМАТТАР

САБАҚ 1: ӘРІПТЕР	15
------------------------	----

ӘРІПТЕР МЕН ОЛАРДЫҢ АЙТЫЛУЫ.....	16
----------------------------------	----

ӘРІПТЕР МЕН ОЛАРДЫҢ ДЫБЫСТАРЫ.....	18
------------------------------------	----

ӘРІПТЕР МЕН ОЛАРДЫҢ ЖАЗЫЛУЫ	19
-----------------------------------	----

ҚАЙТАЛАУ	24
----------------	----

САБАҚ 2: ФАТХА	26
----------------------	----

ЖАТТЫҒУ	27
---------------	----

САБАҚ 3: ФАТХАНЫҢ СОЗЫЛУЫ	30
---------------------------------	----

САЛЫСТЫРУ	31
-----------------	----

ЖАТТЫҒУ	33
---------------	----

САБАҚ 4: ФАТХАНЫҢ ТӘНУИІ (Қос фатха)	35
--	----

САЛЫСТЫРУ	36
-----------------	----

ЖАТТЫҒУ	38
---------------	----

САБАҚ 5: КӘСРА.....	39
---------------------	----

ЖАТТЫҒУ	40
---------------	----

САБАҚ 6: КӘСРАНЫҢ СОЗЫЛУЫ.....	41
--------------------------------	----

САЛЫСТЫРУ	42
-----------------	----

ЖАТТЫҒУ	44
---------------	----

САБАҚ 7: КӘСРАНЫҢ ТӘНУИІ (Қос кәсра).....	46
---	----

САЛЫСТЫРУ	47
-----------------	----

ЖАТТЫҒУ	49
---------------	----

САБАҚ 8: ДАММА	50
----------------------	----

ЖАТТЫҒУ	51
САБАҚ 9: ДАММАНЫҢ СОЗЫЛУЫ.....	52
САЛЫСТЫРУ	53
ЖАТТЫҒУ	55
САБАҚ 10: ДАММАНЫҢ ТӘНУИНИ (Қос дамма).....	56
САЛЫСТЫРУ	57
ЖАТТЫҒУ	59
САБАҚ 11: СУКУН (Әріптердің бірлестірілуі).....	60
ҰҒЫНУ	61
ЖАТТЫҒУ	62
САБАҚ 12: ШӘДДӘ	63
ЖАТТЫҒУ	64
САБАҚ 13: ҚАЙТАЛАУ.....	65

2-БӨЛІМ ТӘЖУИД ЕРЕЖЕЛЕРІ

САБАҚ 14 : ДАМИР (“hə” әрпі).....	68
СОЗЫЛЫҢҚЫ ОҚЫЛАТЫН ЖАҒДАЙЛАР	68
СОЗЫЛМАЙ ОҚЫЛАТЫН ЖАҒДАЙЛАР	69
ЖАТТЫҒУ	71
САБАҚ 15: УАҚФ.....	72
УАҚФТАРҒА САЙ ОҚУ ЕРЕЖЕЛЕРІ	72
САБАҚ 16: РА ӘРПІ	75
ЖАТТЫҒУ	78
САБАҚ 17: АЛЛАһ СӨЗІНДЕГІ ЛӘМ ӘРПІ	79
ЖАТТЫҒУ	80
САБАҚ 18: ИХФА - ИЗХАР.....	81
ИХФА	81
ИЗХАР	82
ЖАТТЫҒУ	83
САБАҚ 19: ҒҰННАСЫЗ ИДҒАМ.....	84

ЖАТТЫҒУ	85
САБАҚ 20 :ҒҰННАЛЫ ИДҒАМ.....	86
ЖАТТЫҒУ	88
САБАҚ 21: ҒҰННАЛЫ ИДҒАМ МИСЛӘЙН.....	89
ЖАТТЫҒУ	90
САБАҚ 22: ИҚЛАБ - ИХФА ШӘФӘУИ.....	91
ИҚЛАБ.....	91
ИХФА ШӘФӘУИ.....	92
ЖАТТЫҒУ	93
САБАҚ 23: ҒҰННАСЫЗ ИДҒАМ МИСЛӘЙН.....	94
ЖАТТЫҒУ	95
САБАҚ 24: ИДҒАМ МҮТӘҚАРИБӘЙН - ИДҒАМ МҮТӘЖӘНИСӘЙН	96
ИДҒАМ МҮТӘҚАРИБӘЙН.....	96
ЖАТТЫҒУ	97
ИДҒАМ МҮТӘЖӘНИСӘЙН.....	98
САБАҚ 25: ҚАЛҚАЛА.....	99
ЖАТТЫҒУ	100
САБАҚ 26: МӘДД ТАБИҒИ - МӘДД МУТТАСЫЛ - МӘДД МУНФАСЫЛ	101
МӘДД ТАБИҒИ	101
МӘДД МУТТАСЫЛ.....	102
МӘДД МУНФАСЫЛ.....	102
САБАҚ 27: МӘДД ЛӘЗІМ - МӘДД АРД - МӘДД ЛИН.....	103
МӘДД ЛӘЗІМ.....	103
МӘДД АРД (МӘДД УАҚФ).....	103
МӘДД ЛИН.....	104
ЖАТТЫҒУ	105
САБАҚ 28: ХУРУФ-УЛ МУҚАТТА	107
САБАҚ 29: ТӘНУИНДІ СӨЗДЕРДЕН ӨТУ	110

30-САБАҚ: ЖАТТЫҒУЛАР

ФАТИХА СҮРЕСІ.....	113
БАҚАРА СҮРЕСІ, 1-5.....	113
ФИЛ СҮРЕСІ.....	114
ҚҰРАЙЫШ СҮРЕСІ.....	114
МӘҒУН СҮРЕСІ	115
КӘУСӘР СҮРЕСІ	115
КӘФИРУН СҮРЕСІ.....	116
НАСЫР СҮРЕСІ.....	116
МӘСӘД СҮРЕСІ.....	117
ЫҚЫЛАС СҮРЕСІ.....	117
ФӘЛӘҚ СҮРЕСІ.....	118
НАС СҮРЕСІ.....	118
ХАШЫР СҮРЕСІ, 22-24.....	119
(АЯТҮЛ КҮРСИ) БАҚАРА СҮРЕСІ, 255	119
БАҚАРА СҮРЕСІ, 285-286.....	120
ҚҰРАН КӘРІМДЕГІ БЕЛГІЛЕР	121
АЯТТАРДЫҢ ҮСТІНДЕГІ БЕЛГІЛЕР.....	121
АЯТТАРДЫҢ АСТЫНДАҒЫ БЕЛГІЛЕР.....	122
СОҢҒЫ СӨЗ.....	123

АЛҒЫ СӨЗ

Түсірген кітаптарымен адамзатқа қолын созған Жаратушы Раббымызға шексіз мақтау; кітаптар мен адамзатты табыстырған пайғамбарларға және пайғамбарымыз Хазірет Мұхаммедке (с.а.у) сәлем болсын.

Кітаптарға сену – сенім дүниемізде түрлі жауапкершіліктерге бас болмақ. Бұл жауапкершіліктердің басында Құран Кәрімді оқу жатады.

Соңғы жылдарда елімізде Құранды оқуға деген құштарлық пен жігерлілік арта келуде. Міне осы кітап, атап өткен қажеттіліктер мен талаптарға сай келуге міндеттелген.

Әр білім беру шараларындағыдай, Құран үйрену үдерісі де дұрыс мағлұмат, дұрыс әдіс және дұрыс жаттығу секілді үш бас тартпастық қағиданы қамтуы қажет. Мағлұматтың туралығы – қалыптасатын мінез-құлық пен қабілеттің салауатты болуын; әдістің туралығы – мәлімет жинаудың және оны қабылдау процесінің жеңілдеуін; ал жаттығудың туралығы болса – қабылданған мағлұматтардың шапшаң түрде қылыққа айналуын қамтамасыз етеді. Қолыңыздағы кітап, осы үш қағидада негізделіп дайындалған.

Жоғарыдағы талқылаудан кейін *“Құран оқуды үйренемін”* атты еңбегімізге байланысты, назарларыңызды жаттығу қағидаларына тартқымыз келеді.

ЖАТТЫҒУ ҚАҒИДАЛАРЫ

Құран оқуды үйрену – маман оқытушының көмегімен өткізілетін үдеріс.

Осыған байланысты:

1) Оқыту процессі бойынша Құран оқу қабілетіне оңай қол жеткізуге болатындығын екпіндеу қажет, мұның керісі айтылмауы керек.

2) Асығудан (тез арада Құран оқуға бастау) аулақ болу, Құран үйренудің қуанышын оқушыға татқызу қажет.

3) Жаттығулардың жүйелі түрде болуы және бір-бірімен байланысты тақырыптар оқытылуы керек (Фатха - Фатханың созылуы - Фатханың тәнуіні секілді).

4) Оқып үйренудің даралығын аңғару маңызды, оқушыларды бір-бірімен жарыстыру дұрыс емес.

5) Құранды мәнерлеп оқудың бірегейлігін аңғара отырып, жаттығулар **ритмдік тәртіпте** өткізілуі қажет. **"Ритмдік тәртіп"** деп – дауысты екпінді, үндесті, өлшеміне және әуеніне байқай отырып ықпалды түрде қолдануды атаймыз. Кітапта, мысалдардың жиіленген орындары осы әдіс бойынша оқылғаны жөн.

Дайындаған осы еңбегіміздің Құран оқуды үйрену жолында жағымды үлес қосуын және Құранмен араңыздағы тұрақты достығыңызда жол көрсетуші болуын Жаратқан Алладан тілей отырып, оқушылар мен оқытушыларымызға табыс тілейміз.

Осман Эгин
Хүсеин Өресин
Маниса - 2015

КІРІСПЕ

“Алла сөздің ең көркемін түсірді.”

[Зумәр, 39/23]

Құран оқу – ең көркемді сөзге құлақ салу. Осы себеппен, Құран оқу – бір мұмин үшін ең оңай, ең қызықты және ең бақытты ынталардан бірі.

“Расында біз Құранды үгіт үшін оңайластырдық.”

[Қамар, 54/17]

Кітабымыз – әрі оңай, әрі жеңілдетуші. Әрине, Құран оқуды үйрену талаптану мен жаттығуды қажет етеді. Алайда, бұл ынтаны қиын деп атауға болмайды. Өйткені, Раббымыз бұл кітапты жеңілдеткен.

ИСТИҒАЗА

أَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

“Құран оқымақ болғаныңда, таспен атқыланып қуылған шайтаннан Аллаға сиын.”

[Нахыл, 16/98]

Құран оқуды истиғазамен, яғни “әгузу билләхи минаш-шайтанир-ражим” деп бастаймыз. Истиғаза оқу арқылы “қуылған шайтаннан Аллаға сиынғанымызды” көрсетеміз.

БИСМИЛЛӘ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

“Рахман және Рахим Алланың атымен”

[Фатиха, 1/1]

Әр жақсы және маңызды жұмысқа бастар алдын пайғамбарымыз Хазірет Мұхаммед (с.а.у.) “бисмиллә” деуімізді, яғни Алланың атын атап бастауымызды кеңес еткен.

Бисмилләні оқу – барлық істерімізде Алланың көмегін тілеу болып та табылады.

НЕ ОҚИМЫЗ?

“Бұл Құран сен үшін және сенің қауымың үшін зор мәртебе.”

[Зухруф, 43/44]

Оқып үйрену үшін алғашқы қадамымызды аттаған кітабымыз Құран Кәрім – иманымыздың, ғибадатымыздың және ахлақымыздың қайнар көзі.

Сонымен қатар, Құран Кәрім – ғибадатымыздың да тілі. Яғни, біз намазда Құраннан бөлімдер оқимыз.

Алланың, адамзаттың және барлық тіршілік иесінің алдындағы жауапкершіліктерімізді үйрену үшін ең алғашқы қарастыратын қайнар көзіміз – Құран Кәрім.

НЕ ҮШІН ОҚИМЫЗ?

“Бұл Құран сөзсіз ең тура жолға бастайды.”

[Исра, 17/9]

құран оқудың жалпы мақсаты – жақсы адам болу.

Жағымды адам – Жаратушы мен жаратылған тіршілік иесіне деген терең сүйіспеншілік пен құрмет және олардың алдында жауапкершілік сезетін адам.

Құран бізге Жаратқан Иеміз бен тіршілік иесінің мәнін және жауапкершіліктерімізді үйретеді.

Олай болса, Құран оқу – білу, саналы болу және ахлақты тұлға болу жолында ынталану болып табылады.

Уа Раббымыз!

Құранмен табысу уақытымыз келіп жетті.

Құранмен кездесуімізді біз үшін қызықты және бақытқа толы қыла гөр.

Құранды үйрену ынтамызда бізді жетістікке жеткіз.

Бізді Құранның мәңгі достарының қатарынан қыла гөр!

Әмин!

1-БӨЛІМ

НЕГІЗГІ МАҒЛҰМАТТАР

ӘРІПТЕР

ا ب ت ث ج

ح خ د ذ ر

ز س ش ص ض

ط ظ ع غ ف

ق ك ل م ن

ه و ی

ЕСКЕРТУ: Кейбір Құран әліппесі кітаптарында (ي) жеке әріп ретінде көрсетіледі. Алайда бұл әріп (ل) және (ا) әріптерінің қосылып жазылуы болып табылады.

ӘРІПТЕР МЕН ОЛАРДЫҢ АЙТЫЛУЫ

Кестедегі ақ сызықта әріптер, ал сары сызықта болса әріптердің айтылуы көрсетілген. Әріптердің айтылуын маманның көмегімен үйреніңіз.

ا	ب	ت	ث	ج
---	---	---	---	---

الف	با	تا	ثا	جيم
-----	----	----	----	-----

ح	خ	د	ذ	ر
---	---	---	---	---

حا	خا	دال	ذال	را
----	----	-----	-----	----

ز	س	ش	ص	ض
---	---	---	---	---

زای	سین	شین	صاد	ضاد
-----	-----	-----	-----	-----

ط	ظ	ع	غ	ف
---	---	---	---	---

طا	ظا	عين	غين	فا
----	----	-----	-----	----

ق	ك	ل	م	ن
---	---	---	---	---

قاف	كاف	لام	ميم	نون
-----	-----	-----	-----	-----

هـ	و	ى
----	---	---

ها	واو	يا
----	-----	----

ӘРІПТЕР МЕН ОЛАРДЫҢ ДЫБЫСТАРЫ

ЖІҢІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

ا	ب	ت	ث	ج
ح	د	ذ	ر	ز
س	ش	ع	ف	ك
ل	م	ن	ه	و
ی				

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

خ	ص	ض	ط
ظ	غ	ق	

ӘРІПТЕР МЕН ОЛАРДЫҢ ЖАЗЫЛУЫ

Арап тілінде әріптердің жазылуы сөздің басында, ортасында және соңында түрлі болып келеді.

Бұл түрлерді үйрену жаттығулары Құранда кездесетін сөздерді оқу арқылы өткізілуі керек және түрлерді толығымен үйренбей басқа жаттығуларға өтуге болмайды.

Кестедегі сөздер бойынша әріптердегі өзгерістерді бақылап үйреніңіз.

ЖІНІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

Сөздің соңында	Сөздің ортасында	Сөздің басында	Әріп
نبا	سال	امر	ا
سوء	يئس	ءانذر	ء
سيئ	تؤمن	أبعث	
وهب	عبد	بعث	ب

ت	ترك	اعتدوا	سكت	جنة
ث	ثبت	مثل	رفث	
ج	جعل	تعجب	الحج	
ح	حذر	يجحد	فتح	
د	دخل	عدد	وعد	
ذ	ذرا	كذلك	نبذ	
ر	رجع	فرض	امر	
ز	زعم	نزل	برز	
س	سال	فسجد	عبس	
ش	شكر	يشعر	بطش	

ع	عبد	لعن	منع
ف	فوق	كفر	خلف
ك	كسب	مكر	منك
ل	لبرز	خلع	جعل
م	مثل	يطمع	لمم
ن	نظر	منع	بطن
هـ	هلك	فهم	وجه
و	وعد	عود	دلو
ی	یتیم	خیر	لقى

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

Сөздің соңында	Сөздің ортасында	Сөздің басында	Әріп
ونفخ	فيخرج	خلق	خ
نكص	نصف	صدق	ص
بعض	تضع	ضل	ض
خلط	فطر	طبع	ط
غلظ	نظر	ظهر	ظ
بلغ	فغفر	غضب	غ
فسق	سقر	قدم	ق

САҚАУША ДЫБЫСТАЛАТЫН ӘРІПТЕР

Арап тіліндегі әріптер жуан және жіңішке болып екіге бөлінеді. Бұл әріптердің үшеуі сақауша дыбысталады. Сақауша дыбысталатын әріптердің екеуі жіңішке, ал біреуі болса жуан дыбысты болып келеді.

Сақауша дыбысталатын әріптерді маманның көмегімен үйреніңіз.

Сөздің соңында	Сөздің ортасында	Сөздің басында	Әріп
رفت	مثل	ثبت	ث
نبذ	كذلك	ذرا	ذ
غلظ	نظر	ظهر	ظ

ҚАЙТАЛАУ

Жазылуы ұқсас әріптердегі нүктелердің қанша және әріптің қай жеріне қойылғанын мұқият қарай отырып оқитын болсақ, әріптердің ерекшелігін оңай ұғынуға болады.

Жоғарыдағы ескертуді аңғара отырып төмендегі кестеде берілген сөздердің әріптерін (нүктелі және нүктесіз) атаңыз.

هؤلاء	يؤمن	نسي
فقد	نبذ	فغوى
برز	ثمر	شجر
سحر	حجر	صبر
جثيا	يشكر	ينفق
ضحى	طلق	لظى
يتلو	فخار	فلق

هلك	ملك	اوفوا
قتل	تنفذ	ينبغي
غضب	لاتينا	يبصرون
اليم	تاويلا	دون
قدحا	ذلك	يذكر
رضى	يرسل	زنيم
يزكى	ودعك	موعد

ФАТХА

Фатха харакаты әріптің үстіне қойылады және “ә” дыбысын береді.

Төмендегі әріптерді алдымен біреулеп, кейін бесеулеп ритмдік түрде, созбай оқыңыз.

ЖІҢІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

أَ	بَ	تَ	ثَ	جَ
حَ	دَ	ذَ	زَ	سَ
شَ	عَ	فَ	كَ	لَ
مَ	نَ	هَ	وَ	يَ

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

خَ	رَ	غَ	قَ
صَ	ضَ	طَ	ظَ

ЖАТТЫҒУ

Төмендегі сөздерді ритмдік түрде оқыңыз

بَعَثَ

ثَمَرَ

سَالَ

أَمَرَ

بَدَأَ

سَكَتَ

وَهَبَ

نَبَذَ

عَدَدَ

خَتَمَ

تَرَكَ

فَتَحَ

حَذَرَ

رَفَثَ

مَثَلَ

جَعَلَ

أَحَدَ

خَلَقَ

عَبَدَ

شَجَرَ

كَسَبَ

نَزَلَ

ذَرَأَ

وَعَدَ

وَجَّهَ	شَرَحَ	رَجَعَ	دَخَلَ
---------	--------	--------	--------

زَعَمَ	بَلَغَ	عَبَسَ	فَرَضَ
--------	--------	--------	--------

غَضِبَ	لَعَنَ	هَلَكَ	صَدَقَ
--------	--------	--------	--------

عَرَضَ	حَضَرَ	ضَرَبَ	بَطَشَ
--------	--------	--------	--------

ظَهَرَ	خَلَطَ	نَكَصَ	طَبَعَ
--------	--------	--------	--------

كَفَرَ	عَشَرَ	غَلَطَ	مَكَرَ
--------	--------	--------	--------

جَرَمَ	سَقَرَ	قَدَمَ	فَطَرَ
--------	--------	--------	--------

بَطَنَ	مَنَعَ	مَثَلَ	نَظَرَ
--------	--------	--------	--------

فَصَلَ	وَأَخَذَ	وَجَمَعَ	فَفَسَقَ
--------	----------	----------	----------

فَصَرَفَ	وَنَفَخَ	فَحْشَرَ	ظَلَمَكَ
----------	----------	----------	----------

فَسَجَدَ	لَذَهَبَ	فَوَقَعَ	فَخَلَفَ
----------	----------	----------	----------

لَجَعَلَ	فَغَفَرَ	فَنَظَرَ	سَأَلَكَ
----------	----------	----------	----------

لَبَرَزَ	فَخَرَجَ	فَهَزَمَ	وَكَفَرَ
----------	----------	----------	----------

عَقَبَةَ	فَعَدَلَكَ	وَوَجَدَكَ	جَعَلَ لَكَ
----------	------------	------------	-------------

ФАТХАНЫҢ СОЗЫЛУЫ اَ اِ

Фатха харакаты бар әріптің созылып оқылуы керектігін сол жағындағы **харакатсыз элиф әрпінен** немесе әріптің үстіндегі **тік фатхадан** (اَ) түсінуге болады.

Фатха созылғанда “ә” әрпі созылыққы “а” әрпіне айналады.

Төмендегі кестеде фатханың созылуын алдымен біреулеп, кейін бесеулеп **ритмдік** түрде оқыңыз.

ЖІҢІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

ءَا - اُ | بَا - بُ | تَا - تُ | ثَا - تُ | جَا - جُ

حَا - حُ | دَا - دُ | ذَا - ذُ | زَا - زُ | سَا - سُ

شَا - شُ | عَا - عُ | فَا - فُ | كَا - كُ | لَا - لُ

مَا - مُ | نَا - نُ | هَا - هُ | وَا - وَ | يَا - يُ

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

خَا - خُ | رَا - رُ | غَا - غُ | قَا - قُ

صَا - صُ | ضَا - ضُ | طَا - طُ | ظَا - ظُ

САЛЫСТЫРУ

Төмендегі әріптерді фатханың созылатын және созылмайтын түрлерін салыстыра отырып *ритмдік* түрде оқыңыз.

Бір әріптің екі түрін де оқығаннан кейін келесі әріптерге өтіңіз.

ЖІНІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

اَ	بَ	تَ	ثَ	جَ
اِ	بِ	تِ	ثِ	جِ
حَ	دَ	ذَ	زَ	سَ
حَا	دَا	ذَا	زَا	سَا
شَ	عَ	فَ	كَ	لَ
شَا	عَا	فَا	كََا	لَا
مَ	نَ	هَ	وَ	يَ
مَا	نَا	هَا	وَا	يَا

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

خ	ر	غ	ق
خَا	رَا	غَا	قَا
ص	ض	ط	ظ
صَا	ضَا	طَا	ظَا

ЖАТТЫҒУ

Төмендегі сөздерді фатха харакатының созылатын және созылмайтын түрлерін ескере отырып мәнерлеп оқыңыз.

كَلَامَ	بَلَّغَا	جَوَابَ	كَمَا
---------	----------	---------	-------

وَأَثَابَ	أَخَانَا	أَحَاطَ	لَكَانَ
-----------	----------	---------	---------

فَوَجَدَا	فَسَاهَمَ	وَقَاتَلَ	رَمَضَانَ
-----------	-----------	-----------	-----------

فَمَا جَعَلَ	فَلَا رَفَثَ	مَا كَتَبَ	لَفَسَدَتَا
--------------	--------------	------------	-------------

قَالَ مَعَاذَ	وَمَا مَنَعَنَا	خَافَ عَذَابَ	وَصَرَبَ لَنَا
---------------	-----------------	---------------	----------------

فَمَا كَانَ	جَعَلَ لَكَ	جَاوَزَا قَالَ	قَالَ لَا تَخَافَا
-------------	-------------	----------------	--------------------

بَلَىٰ	عَسَىٰ	عَلَىٰ	فَهْدَىٰ
--------	--------	--------	----------

فَأْوَىٰ	دَحِيهَا	قَضِيهَا	فَنَادِيهَا
----------	----------	----------	-------------

مَا سَعَىٰ	وَمَا بَنِيهَا	وَمَا قَلَىٰ	وَمَا طَحِيهَا
------------	----------------	--------------	----------------

يَتَوَرَىٰ	مَتَىٰ هَذَا	حَيَوَة	صَلَوَة
------------	--------------	---------	---------

زَكْوَة	وَمَنْوَة	تَظْهَرَا	مَا عَهْدَ
---------	-----------	-----------	------------

وَهُمَنْ	جَهْدَاكَ	تَبْرَكَ	لَنَا خَطِينَا
----------	-----------	----------	----------------

ФАТХАНЫҢ ТӘНУИНИ (ҚОС ФАТХА)

Тәнуин – бір әріптің дыбысталуына “н” дыбысын қосу. Фатхадағы “ә” дыбысы тәнуинмен бірге “ән” дыбысына айналады.

Фатханың тәнуинді түрін алдымен біреулеп, содан кейін бесеулеп *ритмдік* түрде оқыңыз.

ЖІҢІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

اَ	بَا	تَا	ثَا	جَا
حَا	دَا	ذَا	زَا	سَا
شَا	عَا	فَا	گَا	لَا
مَا	نَا	هَا	وَا	يَا

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

خَا	رَا	غَا	قَا
صَا	ضَا	طَا	ظَا

САЛЫСТЫРУ

Фатханың созылмайтын, созылатын және тәнуинді түрлерін бір-бірімен салыстыра отырып, *ритмдік* түрде оқыңыз.

Бір әріптің үш түрін оқығаннан кейін келесі әріпке өтіңіз.

ЖІНІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

اَ	بَ	تَ	ثَ	جَ
اُ	بُ	تُ	ثُ	جُ
أَ	بَا	تَا	ثَا	جَا
أُ	بُا	تُا	ثُا	جُا
حَ	دَ	ذَ	زَ	سَ
حَا	دَا	ذَا	زَا	سَا
حَا	دَا	ذَا	زَا	سَا
شَ	عَ	فَ	كَ	لَ
شَا	عَا	فَا	كََا	لَا
شَا	عَا	فَا	كََا	لَا

مَ	نَ	هَ	وَ	ىَ
مَا	نَا	هَا	وَا	يَا
مَا	نَا	هَا	وَا	يَا

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

خَ	رَ	غَ	قَ
خَا	رَا	غَا	قَا
خَا	رَا	غَا	قَا
صَ	ضَ	طَ	ظَ
صَا	ضَا	طَا	ظَا
صَا	ضَا	طَا	ظَا

ЖАТТЫҒУ

Төмендегі сөздерді фатханың созылмайтын, созылатын және тәнұинді түрлерін ескере отырып маманның көмегімен оқыңыз.

مَرَحًا	سَوَاءً	خَطَأً
مَطْرًا	زَبَدًا	حَرَسًا
قَصَصًا	مَالًا	حَرْجًا
مَفَازًا	جَنَفًا	غَدَقًا
دَرَكًا	سَكَنًا	سَفَهًا
زَكْوَةً	وَقَارًا	ضَلَالًا
مَعَاشًا	شَطَطًا	طَبَقًا
وَحَنَانًا	كَانَ عَرَضًا	هَذَا لِبَلَاغًا

КӘСРА

Кәсра – әріптің астында орналасады және барлық әріптерге “и” дыбысын қосады.

Кестедегі кәсра харакаты бар әріптерді созбай, алдымен біреулеп, кейін бесеулеп ритмдік түрде оқыңыз.

ЖІҢІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

ا	ب	ت	ث	ج
ح	د	ذ	ر	ز
س	ش	ع	ف	ك
ل	م	ن	ه	و

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

Жуан әріптерге “и” дыбысын қосып оқығанда, әріптің жуандығын бұзбауға тырысыңыз.

خ	غ	ق	ص
ض	ط	ظ	

ЖАТТЫҒУ

Төмендегі сөздерді маманның көмегімен оқып, қайталаңыз.

بِهَا	إِلَى	أَمِنْ
ضِرَارًا	عَادًا	فَفَزِعَ
بَاطِلًا	سَلْسِلَ	عِبَادِنَا
ذِرَاعًا	وَمَغَارِبَهَا	مَنَازِلَ
فَطَفِقَ	خِيَانَتِكَ	لِعِبَادِي
خَائِفًا	وَلَا جِدَالَ	سَفَرِنَا هَذَا
خَلَقَ ظِلَالًا	بِهَذَا مَثَلًا	إِلَى صِرَاطٍ

КӘСРАНЫҢ СОЗЫЛУЫ

Кәсра харакатынан кейін келетін “*харакатсыз йә әрпі және тік кәсра*”, сол әріптің созылып оқылатынын білдіреді.

Төмендегі кәсра харакатты әріптерді соза отырып, алдымен біреулеп, кейін бесеулеп ритмдік түрде оқыңыз.

ЖІҢІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

ای	بی	تی	ٹی	جی
حی	دی	ذی	ری	زی
سی	شی	عی	فی	کی
لی	می	نی	هی	وی پی

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

خی	غی	قی	صی
ضی	طی	ظی	

САЛЫСТЫРУ

Төмендегі әріптерді кәсраның созылмайтын және созылатын түрлерін салыстыра отырып **ритмдік** түрде оқыңыз.

Бір әріптің екі түрін де оқығаннан кейін келесі әріпке өтіңіз.

ЖІНІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

ا	ب	ت	ث	ج
ا	بی	تی	ثی	جی
ح	د	ذ	ر	ز
حی	دی	ذی	ری	زی
س	ش	ع	ف	ك
سی	شی	عی	فی	کی
ل	م	ن	ه	و
لی	می	نی	هی	وی
پ	م	ن	ه	و

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

ق	غ	خ	
قى	غى	خى	
ظ	ط	ض	ص
ظى	طى	ضى	صى

ЖАТТЫҒУ

Төмендегі сөздерді кәсраның созылатын және созылмайтын түрлерін бақылай отырып оқыңыз.

قِيلَ

بِه

فِيهِ

ذَلِكَ

هَذِهِ

حِينَ

بِأَخِيكَ

فَرِحِينَ

شَهِيدًا

عِضِينَ

فَفَرِيقًا

خَلِيفَةً

كَافِرِينَ

سَبِيلِي

بَيْنِهِ

أَفْعَيْنَا

بِخَارِجِينَ

لَكَبِيرَةً

ثَلَاثِينَ	فَخَشِينَا	سِيرَتَهَا
------------	------------	------------

بِقَمِيصِي	شَيْطَانٍ	لِحَافِظِينَ
------------	-----------	--------------

نَفِيرًا	شَاكِرِينَ	لَطِيفًا خَيْرًا
----------	------------	------------------

قَالَ سَأُوِي	وَإِذَا قِيلَ	سِنِينَ دَابًّا
---------------	---------------	-----------------

خُلِدِينَ فِيهَا	كَانَ ضَعِيفًا	ذِي ثَلَاثِ
------------------	----------------	-------------

فِي عِبَادِي	مِيثَاقًا غَلِيظًا	عَلِيمًا حَكِيمًا
--------------	--------------------	-------------------

КӘСРАНЫҢ ТӘНУИНІ (ҚОС КӘСРА)

Тәнуин – бір әріптің дыбысталуына “н” дыбысын қосады. Кәсра харакатындағы “и” дыбысы тәнуинмен бірге “ин” дыбысына айналады.

Кәсраның тәнуинді түрін алдымен біреулеп, кейін бесеулеп ритмдік түрде оқыңыз.

ЖІҢІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

ا	ب	ت	ث	ج
ح	د	ذ	ر	ز
س	ش	ع	ف	ك
ل	م	ن	ه	و

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

خ	غ	ق	ص
ض	ط	ظ	

САЛЫСТЫРУ

Кәсраның созылмайтын, созылатын және тәнуинді түрлерін бір-бірімен салыстыра отырып, *ритмдік* түрде оқыңыз.

Бір әріптің үш түрін оқығаннан кейін келесі әріпке өтіңіз.

ЖІНІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

ا	ب	ت	ث	ج
ا	بی	تی	ثی	جی
ا	ب	ت	ث	ج
ح	د	ذ	ر	ز
حی	دی	ذی	ری	زی
ح	د	ذ	ر	ز
س	ش	ع	ف	ك
سی	شی	عی	فی	کی
س	ش	ع	ف	ك

ل	م	ن	هـ	و	ي
---	---	---	----	---	---

لی	می	نی	هی	وی	پی
----	----	----	----	----	----

لِ	مِ	نِ	هِّ	وِ	یِ
----	----	----	-----	----	----

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

خ	غ	ق
---	---	---

خی	غی	قی
----	----	----

خِ	غِ	قِ
----	----	----

ص	ض	ط	ظ
---	---	---	---

صی	ضی	طی	ظی
----	----	----	----

صِ	ضِ	طِ	ظِ
----	----	----	----

ЖАТТЫҒУ

Төмендегі сөздерді харакаттарына мұқият бола отырып оқыңыз.

وَأَقِ

دِينِ

فَلَكَ

تَرَاضٍ

حَمًا

بَاخٍ

بِحَفِيفٍ

يُبْسَاتٍ

بِخَارِجٍ

حِينَئِذٍ

بِغَضَبٍ

غَوَاشٍ

حِينَ مَنَاصٍ

بِبَاسِطٍ

لَفَى نَعِيمٍ

عَذَابٍ غَلِيظٍ

فِي حَدِيثٍ

فِي فَلَكَ

ДАММА

Дамма – жіңішке дыбысты әріптерге “у”, жуан дыбысты әріптерге болса “у” дыбысын береді.

Төмендегі дамма харакаты бар әріптерді алдымен біреулеп, кейін бесеулеп *ритмдік* түрде созбай оқыңыз.

ЖІҢІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

ا	ب	ت	ث	ج
ح	د	ذ	ز	س
ش	ع	ف	ك	ل
م	ن	ه	و	ي

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

خ	ر	غ	ق
ض	ص	ط	ظ

ЖАТТЫҒУ

Төмендегі сөздерді харакаттарына мұқият бола отырып оқыңыз.

عِبَادُ

كُتِبَ

أُمِّم

وَطْبَعُ

سُبُلَ

أَنَاسِ

تَخَاصُمُ

مَفَاتِحُ

أَكْلٍ

فِي ظِلِّ

يُؤَاخِذُ

وَوُضِعَ

خُطُوتِ

كَمَا سُئِلَ

بِمَا تَعِدُنَا

فَإِذَا نُفِخَ

فَلَا جُنَاحَ

بِغُلَامٍ عَلِيمٍ

يَهَيِّجُ فِتْرَتَهُ

وَإِذَا قُرِئَ

فِيهَا مَنَفْعُ

ДАММАНЫҢ СОЗЫЛУЫ هو

Даммадан кейін келетін “*харакатсыз уәу әрпі*” созу қызметін атқарады. Төмендегі кестеде орналасқан дамма харакаты бар әріптерді созыңқырап алдымен біреулеп, содан кейік бесеулеп *ритмдік* түрде оқыңыз.

ЖІНІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

أُو	بُو	تُو	ثُو	جُو
حُو	دُو	ذُو	رُو	سُو
شُو	عُو	فُو	كُو	لُو
مُو	نُو	هُو	وُو	يُو

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

خُو	زُو	عُو	قُو
صُو	ضُو	طُو	ظُو

САЛЫСТЫРУ

Кестедегі дамма харакатының созылмайтын және созылатын түрлерін салыстыра отырып *ритмдік* түрде оқыңыз.

Бір әріптің екі түрін де оқығаннан кейін келесі әріпке өтіңіз.

ЖІНІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

أ	بُ	ثُ	ثُ	جُ
أو	بُو	تُو	تُو	جُو
حُ	دُ	ذُ	زُ	سُ
حُو	دُو	ذُو	زُو	سُو
شُ	عُ	فُ	كُ	لُ
شُو	عُو	فُو	كُو	لُو
مُ	نُ	هُ	وُ	يُ
مُو	نُو	هُو	وُو	يُو

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

قُ

عُ

رُ

خُ

قُو

عُو

رُو

خُو

ظُ

طُ

ضُ

صُ

ظُو

طُو

ضُو

صُو

ЖАТТЫҒУ

Кестеде берілген сөздердің созылмайтын және созылатын түрлерін ескере отырып маманның көмегімен оқыңыз.

هُودًا	رُوحِي	تَكُونُ
يَرِثُونَ	عَلَى نُورٍ	صَبْرُونَ
يَغُوصُونَ	فَذُوقُوهُ	يَتَغَامِرُونَ
سَتَجِدُونَ	وَلَا فُسُوقَ	خَلَطُوا عَمَلًا
وَذَرُوا مَا بَقِيَ	ظَهَرُوا هُمَا	أَفَلَا تُوقِنُونَ
وَكَانَ أَبُوهُمَا	فَقَالُوا سَلَامًا	يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ

ДАММАНЫҢ ТӘНУИНІ (ҚОС ДАММА)

28

Тәнуин – бір әріптің дыбысталуына “н” әрпін қосу. Даммадағы “у” дыбысы тәнуинмен бірге “ун” дыбысына айналады.

Дамманың тәнуинді түрін алдымен біреулеп, содан кейін бесеулеп *ритмдік* түрде оқыңыз.

ЖІҢІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

ا	ب	ت	ث	ج
ح	د	ذ	ز	س
ش	ع	ف	ك	ل
م	ن	ه	و	ي

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

خ	ر	غ	ق
ص	ض	ط	ظ

САЛЫСТЫРУ

Кестедегі дамма харакатының созылмайтын және созылатын түрлерін салыстыра отырып *ритмдік* түрде оқыңыз.

Бір әріптің екі түрін де оқығаннан кейін келесі әріпке өтіңіз.

ЖІҢІШКЕ ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

أ	ب	ت	ث	ج
أو	بو	تو	ثو	جو
أ	ب	ت	ث	ج
ح	د	ذ	ز	س
حو	دو	ذو	زو	سو
ح	د	ذ	ز	س
ش	ع	ف	ك	ل
شو	عو	فو	كو	لو
ش	ع	ف	ك	ل

م	ن	ه	و	ي
مو	نو	هو	وو	يو
م	ن	ه	و	ي

ЖУАН ДЫБЫСТЫ ӘРІПТЕР

خ	ر	غ	ق
خو	رو	غو	قو
خ	ر	غ	ق
ص	ض	ط	ظ
صو	ضو	طو	ظو
ص	ض	ط	ظ

ЖАТТЫҒУ

Кестедегі сөздерді, харакаттарға мұқият бола отырып оқыңыз.

دَافِعٌ

رَسُولٌ

كُتِبَ

رَجَالٌ

غَفُورٌ

شَرَابٌ

لَعَلِّمٌ حَلِيمٌ

حَرَجٌ إِذَا

حَمِيمٌ

مُتَشَبِّهٌ

وَلَا خِلَالٌ

وَحُورٌ عَيْنٌ

عَذَابٌ عَظِيمٌ

سَرَقَ أَخٌ

كَانَ رِجَالٌ

عَزِيزٌ حَكِيمٌ

كَانَ لِي قَرِينٌ

عَجُوزٌ عَقِيمٌ

СУКУН (ӘРІПТЕРДІҢ БІРЛЕСТІРІЛУІ)

о

Сукун – әріптің харакатсыз оқылуы. Сукун белгісі қойылған әріп алдыңғы әріптің харакатымен бірлестіріледі.

Кестедегі әріптердің сукунды немесе сукунсыз түрлерін үйрене отырып маманның көмегімен оқыңыз.

أَصْلَحَ

أَصْ

أَصَرَ

وَزِدًا

وَزِ

وَزَرَ

يُئْسِنَ

يُئْسِ

يُئْسَسَ

فَحْكُمُ

فَحْكُ

فَحَكَ

إِذْ قَامُوا

إِذْ

إِذَ

ҰҒЫНУ

Төмендегі сукунды әріптерді алдыңғы әріптің дыбысын
созбай, маманның көмегімен оқыңыз.

هَئ	مُتْ	تَبْ	بِئْ
-----	------	------	------

قَدْ	سِخْ	يِخْ	يَجْ
------	------	------	------

بِسْ	وَزْ	صِرْ	عُذْ
------	------	------	------

شَطْ	رِضْ	فَضْ	حَشْ
------	------	------	------

غُفْ	مَعْ	نَعْ	تُظْ
------	------	------	------

هُمْ	زُلْ	رَكْ	فَقْ
------	------	------	------

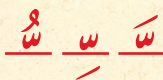
وَيْ	أَوْ	صِهْ	مَنْ
------	------	------	------

ЖАТТЫҒУ

Төмендегі сөздерді маманның көмегімен оқыңыз

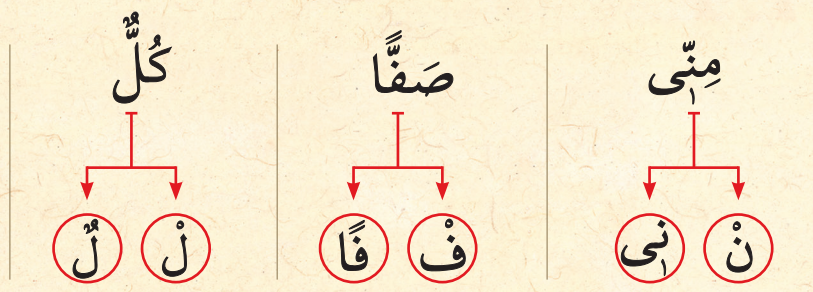
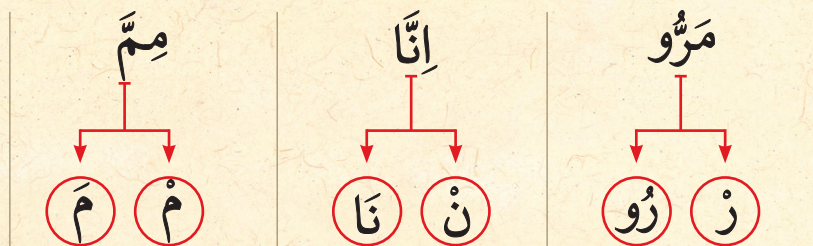
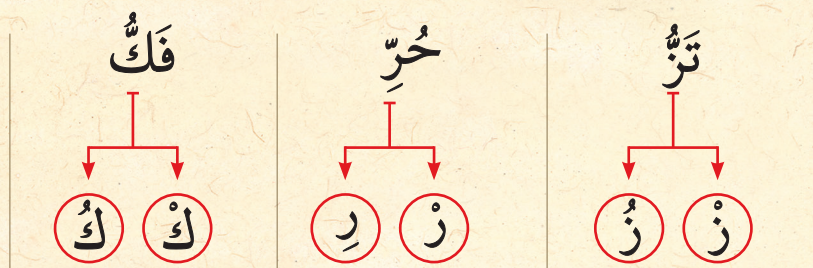
لَمْ	وَزَزْ	إِفْكُ
فَأَوْفِ	أَثْقَالَهَا	مَخْذُولًا
غَضِبْنَ	أُخْرِجَتْ	فَلَا تُشْمِتْ
قُلْ أَرَأَيْتُمْ	مُسْلِمُونَ	قُلْ فِيهِمَا
تَسْتَغْجِلُونَ	ذَلِكُمْ أَصْرِي	تُغْنِي عَنْهُمْ
وَالْهُكْمُ وَاحِدٌ	مِنَ الْوِلْدَانِ	سَأْرِيكُمْ أَيْتِي

ШӘДДӘ

Шәддә міндетті түрде харақатпен бірге жазылады. Әріпті қосарлап оқытатын белгі. Қазақ тіліндегі екі дауыссыз дыбастың бірге жазылуы секілді (жәннат, кассир, шаттық, қисса, оққағар т.б.).

Төмендегі кестеде шәддәнің құрылысын және оқылуын маманның көмегімен зерттеңіз.

ЖАТТЫҒУ

Төмендегі шәддәлі сөздердің харакаттарына мұқият бола отырып маманның көмегімен оқыңыз.

كُلُّ

عَدَّ

مِمَّا

تَطَّلِعُ

تَبَّتْ

تَوَّابًا

مُسْتَقَرًّا

يُكَذِّبُ

يَمُدُّهُمْ

وَلَا يَخْضُ

سَحَّارٍ عَلِيمٍ

فَصَلِّ لِرَبِّكَ

بِأَيْتِ رَبَّنَا

إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ

وَيَحِقُّ الْقَوْلُ

مِمَّا ذُكِّرُوا

نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ

فَسُوِّيهُنَّ سَبْعَ

ҚАЙТАЛАУ

Осы жерге дейін үйренгендерімізді төмендегі аяттарда жаттығып қайталайық.

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا * فَالْعَصْفِ عَصْفًا *
 وَالنَّشْرِ نَشْرًا * فَالْفِرْقِ فِرْقًا *
 فَالْمُلْقِ ذِكْرًا * عَذْرًا أَوْ نَذْرًا * إِنَّمَا
 تُوعَدُونَ لَوَقْعٌ * فَإِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ * وَإِذَا
 السَّمَاءُ فُرِجَتْ * وَإِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ *
 وَإِذَا الرُّسُلُ اقْتَتَتْ * لِأَيِّ يَوْمٍ أُجِّلَتْ *
 لِيَوْمِ الْفَضْلِ *

[Мұрсалат, 1-13]

2-БӨЛІМ

ТӘЖУИД ЕРЕЖЕЛЕРІ

Құранның мәтінінде көрсетілмейтін, бірақ оқу барысында қолданылатын кейбір ережелер бар. Бұл ережелер – *тәжуид* деп аталады. Тәжуид ережелерінің қолданылуы Құран оқуды қолайластырады және әсемдейді.

Бұл бөлімде тәжуид ережелері мен мысалдарды көреміз.

ДАМИР (“Һә” әрпі)

ه - ه

Сөздің соңында жалғанатын “Һә” (ه) әрпі – *дамир* деп аталады. Дамир өзінен алдыңғы және кейінгі әріптерге байланысты созылып немесе созылмай оқылады.

СОЗЫЛЫҢҚЫ ОҚЫЛАТЫН ЖАҒДАЙЛАР

Егер алдыңғы әріптің харакаты бар болса, “Һә” *әрпі созылыңқы оқылады*. Төменде берілген сөздердегі “Һә” әріптерін созыңқы әрі *ритмдік* түрде оқыңыз.

رَبَّهٗ	نَبَّهٗ	مَا حَوْلَهُ
---------	---------	--------------

إِنَّهٗ بِهِمْ	وَأُمَّهٗ	لَعَلَّهٗ
----------------	-----------	-----------

وَفَصَّالَهُ	وَحَمْلَهُ	أَيُّمَسِّكُهُ
--------------	------------	----------------

يُحَاوِرُهُ	وَمَا نُنْزِلُهُ	وَجُنُودُهُ
-------------	------------------	-------------

وَكُتِبَهِ	يَهْدِي بِهِ	بَعْدِهِ
------------	--------------	----------

فِي هَذِهِ	وَإِخْوَتِهِ	وَرُسُلِهِ
------------	--------------	------------

СОЗЫЛМАЙ ОҚЫЛАТЫН ЖАҒДАЙЛАР

Алдындағы әріп созыңқы (*алиф-уәу-йә*) немесе суқунды әріп болса, “**Һә**” әрпі созылмай оқылады.

Төмендегі “**Һә**” әріптерін созбай оқыңыз.

وَمَأْوِيَهُ	أَخَاهُ	أَبَاهُ
وَنَدَيْنَاهُ	وَرَفَعْنَاهُ	جَعَلْنَاهُ
فَكَذَّبُوهُ	وَعَزَّزُوهُ	وَجَاعِلُوهُ
وَتَسَبَّحُوهُ	وَنَصَرُوهُ	وَتَوَقَّرُوهُ
يَأْتِيهِ	لَا يَبِيهِ	فِيهِ
نُوحِيهِ	أَخِيهِ	يُخْرِزِيهِ
مِنْهُ	عَنْهُ	إِلَيْهِ
وَأَشْرِكُهُ	لَدُنْهُ	عَلَيْهِ

Дамирден кейінгі әріп *суқунды немесе шәддәлі* болса, “**hə**” әрпінің алдындағы әріп *харакатты* болса да *созылмай оқылады*.

Мысалдарды ережелерге сай “**hə**” әріптерін *созбай оқыңыз*.

لَهُ الدِّينَ

لَهُ الْهُدَى

بِهِ الرَّحْمَةُ

فَآخِياً بِهِ الْأَرْضَ

لَهُ اتَّقِ اللَّهَ

بِيَدِهِ الْمُلْكُ

بِهِ الزَّعَاقُ

لَهُ الْمُلْكُ

تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ

أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا

يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ

ЖАТТЫҒУ

Төмендегі әріптерді “Һә” әрпінің созылатын және созылмайтын жағдайларына мұқият бола отырып оқыңыз.

مَعَهُ السَّعْيَ

فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ

قَدَّمْتُمُوهُ لَنَا

فِي هَذِهِ الدُّنْيَا

فَوَكَزَهُ مُوسَى

إِلَيْهِ يَرْفُونَ

اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوِيَهُ

يَتَعَدَّ حُدُودَهُ

إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ

فَالْتَقَمَهُ الْحُوتُ

УАҚФ

Құран оқи отырып аяттардың соңында немесе тыныс алу үшін тоқтауды – **уақф** деп атаймыз. Уақфтарға сай оқу – сөздің соңғы әрпі мен харакатына байланысты анықталады.

УАҚФТАРҒА САЙ ОҚУ ЕРЕЖЕЛЕРІ

✓ Тоқталатын сөздің соңғы харакаты “**фатха, кәсра, дамма, қос кәсра немесе қос дамма**” болған жағдайда харакаттар сукунға айналады. Соңғы әрпі **шәддәлі** сөздерде де осы ереже қолданылады. Алайда әріп шәддәлі болғандықтан, қосарланып оқылады.

Төмендегі мысалдарды маманның көмегімен оқыңыз.

Оқылуы	Жазылуы
رَبِّ الْعَلَمِينَ	رَبِّ الْعَلَمِينَ
يُكَذِّبُ بِالْذِّينِ	يُكَذِّبُ بِالْذِّينِ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ	بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ
وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ	وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ
وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبُكِ	وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبُكِ

بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ❁ ❁ ❁ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ❁

بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ❁ ❁ ❁ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ❁

وَنَجِّينُهُ مِنَ الْغَمِّ ❁ ❁ ❁ وَنَجِّينُهُ مِنَ الْغَمِّ ❁

لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ ❁ ❁ ❁ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ ❁

✓ Егер соңғы әріп “жабық та (та мәрбута)” болса (ة); Та әрпі һә әрпіне (ه) айналып суқунды оқылады.

Оқылуы

Жазылуы

مِنْ عَيْنٍ اِنِيَهْ ❁ ❁ ❁

مِنْ عَيْنٍ اِنِيَهْ ❁ ❁ ❁

تَتَّبِعُهَا الرَّادِفَهْ ❁ ❁ ❁

تَتَّبِعُهَا الرَّادِفَهْ ❁ ❁ ❁

تَصْلِي نَارًا حَامِيَهْ ❁ ❁ ❁ تَصْلِي نَارًا حَامِيَهْ ❁

✓ Соңғы харакат қос фатха болса, тәнуин фатхаға айналып, созылыққы оқылады.

Оқылуы	Жазылуы
عِبَادِهِ جُزْءًا	عِبَادِهِ جُزْءًا
مِنَ السَّمَاءِ مَاءً	مِنَ السَّمَاءِ مَاءً
وَالنَّشِطِ نَشْطًا	وَالنَّشِطِ نَشْطًا
فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا	فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا

✓ Соңғы әріп мәдд әрпі болса, сол күйінде оқылады. Бұл жағдайда тоқталатын әріпті көп созбауға тырысуымыз қажет.

بَعْدَ ذَلِكَ دَحِيهَا
لَا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا
وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي

РА ӘРПИ ر

“*Ra*” әрпі харакатына және орнына байланысты жуан немесе жіңішке болып оқылады. Бұл жағдайларды мысалдармен үйренейік.

Ра әрпінің жуан оқылуы

✓ Харакаты *фатха* немесе *дамма* болған жағдайда (ر — ر).

وَسَخَّرَ لَكُم

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ

رُحَمَاءَ بَيْنَهُمْ

كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ

يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَنِ

مَا يُؤْمَرُونَ

✓ Әріптің өзі суқунды, алдыңғы әріптің харакаты фатха немесе дамма болған жағдайда (ر — ر)

فِي قَرْيَةٍ

وَالْأَرْضِ

وَمَا تُرْسِلُ

قَالُوا أَرْجِهْ

وَأُمِرَ بِالْعُرْفِ

إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

√ Егер ра әрпі тоқталуға байланысты суқунды және алдындағы әріп суқунды бола отырып, оның алдындағы әріп фатхалы немесе даммалы болса, жуан оқылады (يُوزْ — يَازْ — يُيَزْ — يِينَزْ)

إِلَى النُّورِ	وَالْعَصْرِ
عَذَابِ النَّارِ	فِي الْكُفْرِ
عَاقِبَةُ الدَّارِ	كَالْفَخَّارِ
بِكُمِ الْعُسْرِ	لَفِي خُسْرٍ
الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ	مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ

(Жоғарыдағы мысалдарда көрінгендей, бұл жағдай тек уакф жасалатын сөздерде ғана кездеседі).

Ра әрпінің жіңішке оқылуы

√ Харакаты кәсра болған жағдайда (رِ)

فَرِيقًا مِنْكُمْ	وَتُخْرِجُونَ
عَلَىٰ أَثَرِهِمْ	فِي دِيرِهِمْ
بِوَرَقِكُمْ	مِنْ أَمْرِنَا

✓ Әріптің өзі суқунды және алдындағы әріп кәсралы болса
(يَزْ)

فَكَبِّرْ

وَاعْفِرْ

فَبَشِّرْهُمْ

فَطَهِّرْ

وَاضْطَبِّرْ

وَيَسِّرْ لِي

✓ Ра әрпі тоқталуға байланысты суқунды және алдындағы
әріп суқунды бола отырып, оның алдындағы әріп кәсралы болса
(يَزْ - يِزْ)

نُشُوا الذِّكْرَ ❁

النَّاسَ السِّحْرَ ❁

وَلَا نَصِيرَ ❁

وَحَزْتُ حِجْرَ ❁

كَيْفَ نَكِيرَ ❁

كَيْفَ نَذِيرَ ❁

(Жоғарыдағы мысалдарда көрінгендей, бұл жағдай тек уақф жасалатын сөздерде ғана кездеседі).

ЖАТТЫҒУ

Үйренген ережелерді төмендегі аяттарда қолданайық.

فَشَرِبُونَ شُرْبَ الْهَيْمِ ❁

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ❁

وَمَا لَهُمْ النَّارُ وَلَبِئْسَ الْمَصِيرُ ❁

يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَذَا يَوْمٌ عَسِرٌ ❁

وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ ❁

АЛЛАҢ СӨЗІНДЕГІ ЛӘМ ӘРПІ **الله**

Аллаһ (الله) сөзіндегі Ләм әрпі жуан немесе жіңішке оқылуы мүмкін. Әріптің жуан немесе жіңішке оқылуы алдыңғы әріптің харакатына байланысты.

ЖУАН ОҚЫЛУЫ

✓ Алдындағы әріптің харакаты фатха немесе дамма болса (الله).

إِلَى الله	مَعَ الله	مِنْ الله
رَضِيَ الله	ذَهَبَ الله	خَتَمَ الله
رَسُولُ الله	أَمْرُ الله	دَفَعَ الله
يُؤْتِكُمْ الله	فَوْقَهُمْ الله	نَسُوا الله

ЖІНІШКЕ ОҚЫЛУЫ

✓ Алдыңғы әріптің харакаты кәсра болса (الله)

دُونِ الله	بِإِذْنِ الله	فِي الله
يَفْسَحِ الله	سَبِيلِ الله	رِزْقِ الله

ЖАТТЫҒУ

Төмендегі сөздерді Аллаһ атындағы ләм әріптеріне мұқият бола отырып оқыңыз.

أَمْرُ اللَّهِ

يَشَاءُ اللَّهُ

بِإِذْنِ اللَّهِ

يُخْلِفُ اللَّهُ

أَمِنُوا بِاللَّهِ

لِسُنَّةِ اللَّهِ

سَمِعَ اللَّهُ

وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ

مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ

فَضَّلَ اللَّهُ

وَيَمْنَحُ اللَّهُ الْبَطْلَ

وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَى

ИХФА - ИЗХАР

ИХФА

Тәнуин немесе сукунды нун әріптерінен кейін ихфа әріптерінің біреуі келген жағдайда, *ихфа* жасалады. Бұл жерде “нун” әрпі мұрын қуысынан жасырыңқы және әуенді түрде дыбысталады (ң).

Ихфа әріптері мыналар:

ذ	د	ج	ث	ت
ض	ص	ش	س	ز
ك	ق	ف	ظ	ط

Төмендегі мысалдарды маманның көмегімен, дыбыстарды ғуннамен *әуенді түрде* оқыңыз.

مِنْ جُوعٍ	رَحْمَةً ثُمَّ	أَنْ تَذْبَحُوا
أُنْزِلَ عَلَيْهِ	بِسِطِّ ذِرَاعَيْهِ	مِنْ دُونِهِ
جِمْلَةً صُفْرًا	إِذَا شَطَطًا	مِنْ سُلَيْمَانَ
مَثَلًا ظَلَّ	قَوْمٌ طَاغُونَ	مِنْ ضَرٍّ
زَوْجٍ كَرِيمٍ	مِنْ قَرْنٍ	كُنْ فَيَكُونُ

ИЗХАР

Тәнуин немесе сукунды нун әріптерінен кейін изхар әріптерінің біреуі келген жағдайда, **изхар** жасалады. Бұл жерде “нун” әрпі өзгермей, анық түрде оқылады.

Изхар әріптері мыналар:

خ	ح	ا
ه	غ	ع

Төмендегі мысалдарды маманның көмегімен оқыңыз.

عَلِيمٌ حَكِيمٌ	فَإِنْ أَمِنْ
خُلِقَ عَظِيمٌ	وَلَا مِنْ خَلْفِهِ
وَهُمْ يَنْهَوْنَ	مِثْقَا غَلِيظًا

ЖАТТЫҒУ

Төмендегі аяттарды ихфа және изхар түрлеріне қарай ықылас салып оқыңыз.

كَمَنْ هُوَ خِلْدٌ فِي النَّارِ وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا
فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ ❁

كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ
ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ❁

أَوْ تُخَفُّوهُ أَوْ تُعْفُوا عَنْ سُوءٍ فَإِنَّ اللَّهَ
كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا ❁

فَمَنْ أَمِنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ❁

ҒҰННАСЫЗ ИДҒАМ

نَ - لَ ر

Тәнуин немесе сукунды нуннан кейін *ләм* немесе *ра* әріптері келсе *нун* дыбысы *ләм* немесе *ра* дыбысына айналады. Яғни, бұл әріптер *шәддәлі* секілді оқылады. Бұл жағдай – “*Ғұннасыз идғам*” деп аталады.

Төмендегі мысалдарды маманның көмегімен оқыңыз.

Оқылуы	Жазылуы
مَرَّ بِهِمْ	مِنْ رَّيِّهِمْ
مَثَلَرَّ جُلَيْنِ	مَثَلًا رَّ جُلَيْنِ
غَفُورٌ رَّحِيمٌ	غَفُورٌ رَّحِيمٌ
فَالَمْ تَفْعَلُوا	فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا
هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ	هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ
ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ	ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ

ЖАТТЫҒУ

Бұл сабаққа дейін үйренген тәжуид ережелерін (дамир, уакф, Аллах сөзі, ра әрпі, ихфа, изхар, ғұннасыз идғам) төмендегі аяттарда қолданайық.

كِتَبُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبْرَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ ﴿١٠﴾

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ ﴿١١﴾

لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسَّوِّءِ مِنَ الْقَوْلِ
إِلَّا مَنْ ظَلَمَ ﴿١٢﴾

مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَكِّسُونَ
وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ ﴿١٣﴾

وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْأَرْضِ
مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا ﴿١٤﴾

ҒҰННАЛЫ ИДҒАМ

Тәнуиннен кейін **м — н — о — ы** әріптері; ал суқунды нун әрпінен кейін **м — о — ы** әріптері бірге келсе, идғам ғұннамен оқылады. Яғни, **нун** дыбысы мұрын қуысынан әуенді түрде әрі шәдделі оқылады (ң). Идғамның бұл түрін – “**Ғұнналы идғам**” деп атаймыз.

Төмендегі мысалдарды маманның көмегімен оқыңыз.

Оқылуы	Жазылуы
خَيْرٌ نُّزُلًا	خَيْرٌ نُّزُلًا
كُلُّ نُمْدُ	كُلًّا نُمْدُ
مُغَيِّرًا نِعْمَةً	مُغَيِّرًا نِعْمَةً
إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا	إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا
وَكُفِّنَ الشُّكْرِينَ	وَكُنْ مِنَ الشُّكْرِينَ
عَفْرِيْتُ مِّنَ الْجِنِّ	عَفْرِيْتُ مِّنَ الْجِنِّ

ي — و (Уәу және Йә) әріптері кездесетін идғамдарда мұрын қуысы ықпалды болуы керек және ғұнна дыбыстарын ұмытпау қажет. Оқылуы жазумен көрсетіле алмағандықтан, төмендегі жаттығуларды маманның көмегімен оқыңыз

أَنْ يُؤْمِنُوا لَكُمْ

مِنْ وَرَقَةٍ

كَفَرَةً يَرَوْنَهُمْ

لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ

ذَلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ

وَلِي نَعْجَةٍ وَاحِدَةٍ

عَلَى وَهْنٍ وَفَصَالُهُ

مِنْ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ

مَغْفِرَةً وَرِزْقٌ كَرِيمٌ

أَنْ يُوَصَّلَ وَيُفْسَدُونَ

وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ

وَرِيحَانٌ وَجَنَّتْ نَعِيمٌ

ЖАТТЫҒУ

Төмендегі аяттарды оқыңыз

فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ ﴿١٠٠﴾ إِلَىٰ قَدَرٍ مَّعْلُومٍ ﴿١٠١﴾

أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَّتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمُنُونِ ﴿١٠٢﴾

سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا يَنْفَعُ فِيهِ
وَلَا خَلَلٌ ﴿١٠٣﴾

وَأَنْ يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا
سَحَابٌ مَرْكُومٌ ﴿١٠٤﴾

وَيُلْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٠٥﴾ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي
ظِلِّ وَعُيُونٍ ﴿١٠٦﴾

فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ ﴿١٠٧﴾ وَظِلٍّ مِنْ يَحْمُومٍ ﴿١٠٨﴾
لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ﴿١٠٩﴾

ҒҰННАЛЫ ИДҒАМ МИСЛӘЙН

Сукунды мим әрпі харақатты мим мен; сукунды нун әрпі харақатты нун мен қосылып оқылғанда “ғұнналы идғам мисләйн” жасалады. Оқу барысында бірінші әріп оқылмай, екінші әріп болса шәддәлі және мұрын қуысынан әуенді түрде оқылады.

Төмендегі мысалдарды маманның көмегімен оқыңыз.

Оқылуы	Жазылуы
أَنْهَلَكَ	أَنْ نُهَلَكَ
لَنْؤُمِنْ	لَنْ نُؤُمِنْ
إِنْسَيْنَا	إِنْ نَسَيْنَا
وَهُ مِّنْ فَزَعٍ	وَهُمْ مِّنْ فَزَعٍ
بِهِ مِّنْ خَلْفِهِمْ	بِهِمْ مِّنْ خَلْفِهِمْ
وَأَنْتَ مُّغْرَضُونَ	وَأَنْتُمْ مُّغْرَضُونَ
شُهَدَاءُكَ مِّنْ دُونِ	شُهَدَاءُكُمْ مِّنْ دُونِ

ЖАТТЫҒУ

Төмендегі аяттарды оқыңыз

فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ ﴿١٠٠﴾

وَأَنَا ظَنَنَّا أَنَّ لَنَا كُدًّا مِنَّا فَعَجَزَ اللَّهُ فِي الْأَرْضِ
وَلَكِنَّا نَعِجْرُهُ هَرَبًا ﴿١٠١﴾

وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ
فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهُ ۖ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿١٠٢﴾

قَالُوا يُشْعِبُ أَصْلُكَ تَأْمُرُكَ أَنْ تَتْرَكَ مَا يَعْبُدُ
أَبَاؤُنَا أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ ﴿١٠٣﴾

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِنْ نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ
وَلَكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ﴿١٠٤﴾

ИҚЛАБ - ИХФА ШӘФӘУИ

ИҚЛАБ

Тәнуин немесе сукунды нун әрпінен кейін “*харакатты бә*” әрпі келсе, “*иқлаб*” болады.

Бұл жағдайда *нун* дыбысы *мим* дыбысы болып өзгереді. Ғұннамен әуенді түрде *мим* дыбысын оқығаннан кейін, дыбысты үзбей (*шәддәлі секілді*) *бә* әрпімен оқу жалғастырылады.

Төмендегі мысалдарды маманның көмегімен зерттей отырып оқыңыз.

Оқылуы	Жазылуы
يَمْبُوعًا	يَنْبُوعًا
وَمَا يَمْبَغِي	وَمَا يَنْبَغِي
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ	يُؤْمِنُ بِاللَّهِ
شَدِيدٌ بِمَا	شَدِيدٌ بِمَا
جَمِيعًا بَعْضُكُمْ	جَمِيعًا بَعْضُكُمْ

ИХФА ШӘФӘУИ

Сукунды мим әрпінен кейін *харакатты бә* әрпі келсе *ихфа шәфәуи* болады. Ғұннамен әуенді түрде *мим* дыбысын оқығаннан кейін, дыбысты үзбей (*шәдделі секілді*) *бә* әрпімен оқу жалғастырылады

Төмендегі мысалдарды маманның көмегімен зерттей отырып оқыңыз.

أَمْ بِهِ جِنَّةٌ

رَبُّهُمْ بِذُنُبِهِمْ

وَلَسْتُمْ بِأَخِذِيهِ

أَتَيْنَكُمْ بِقُوَّةٍ

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ

وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ

وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِأَنِيَّةٍ

مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ

فَيُسْحِتْكُمْ بِعَذَابٍ

خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ

أَمْ بِظَاهِرٍ مِنَ الْقَوْلِ

ЖАТТЫҒУ

Төмендегі иқлаб және ихфа шәфәуи мысалдарын оқыңыз.

وَاتَّبَعْتَهُمْ ذُرِّيَّتَهُمْ بِأَيْمَنِ ❁

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ ❁

إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ❁

وَفِي ذَلِكَكُمْ بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ ❁

حِكْمَةٌ بَلِغَةٌ فَمَا تُغْنِ النُّذُرُ ❁

وَنَبِّئْهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ ❁

ҒҰННАСЫЗ ИДҒАМ МИСЛӘЙН

Нун және **мим** әріптерінен басқа суқунды әріптерден кейін дәл сондай харақатты әріп келсе, “**ғұннасыз идғам мисләйн**” болады. Бұл жағдайда бірінші әріп **оқылмай**, екінші әріп **шәддәлі** болып оқылады.

Төмендегі мысалдарды зерттей отырып оқыңыз.

Оқылуы	Жазылуы
إِذْهَبْ	إِذْ ذ هَبْ
وَقَدْ خَلُّوا	وَقَدْ د خَلُّوا
وَإِذْ كُرِّبَكَ	وَإِذْ د كُرِّبَكَ
لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ	لَمْ تَسْتَطِعْ ع لَيْهِ
فَمَا رِيحٌ جَرَّتْهُمْ	فَمَا رِيحٌ ت جَرَّتْهُمْ

ЖАТТЫҒУ

Төмендегі аяттарды тәжуид ережелерін аңғара отырып оқыңыз.

أَيْنَ مَا تَكُونُوا يُذَرِّكُمْ الْمَوْتُ ❁

إِذَا مَا اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ❁

وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَرًا ❁

فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ ❁

إِذَا طَلَعَتْ تَرَوْرٌ عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ
وَإِذَا غَرَبَتْ تَقَرِّضُهُمْ ذَاتَ الشِّمَالِ ❁

ИДҒАМ МҮТӘҚАРИБӘЙН – ИДҒАМ МҮТӘЖӘНИСӘЙН

ИДҒАМ МҮТӘҚАРИБӘЙН

Ләм және *Ра* әріптері бірге жазылып; *ләм* әрпі сукунды, *ра* әрпі харакатты болғанда *идғам мутәқарибәйн* болады.

Бұл жағдайда *ләм* әрпі оқылмай, *ра* әрпі шәдделі болып оқылады.

Төмендегі мысалдарды зерттей отырып оқыңыз.

Оқылуы	Жазылуы
بَرَفَعَهُ اللهُ	بَلْ رَفَعَهُ اللهُ
فَقُرِّبْكُمْ	فَقُلْ رَبِّكُمْ
بَرِّبْكُمْ	بَلْ رَبِّكُمْ
وَقُرِّبْ	وَقُلْ رَبِّ

ЖАТТЫҒУ

Төмендегі аяттарды ережеге сай оқыңыз.

وَقُلْ رَبِّ أَنْزِلْنِي مُنْزَلًا مُّبَارَكًا ❁

قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ❁

بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ❁

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَسِعَةِ ❁

ИДҒАМ МҮТӘЖӘНИСӘЙН

Төменде берілген әріптердің біріншісі суқунды, ал екіншісі харақатты болған жағдайда *идғам мүтәжәнисәйн* болады. Бұл жерде бірінші әріп оқылмайды, ал екінші әріп болса шәддәлі болып оқылады.

Төмендегі мысалдарды маманның көмегімен зерттей отырып оқыңыз.

Оқылуы	Жазылуы
وَدَّ طَائِفَةٌ	وَدَّتْ طَائِفَةٌ
أَثْقَلَدَّ عَوَا اللَّهُ	أَثْقَلَتْ دَعَوَا اللَّهُ
قَتَّبَيْنَ الرُّشْدُ	قَدْ تَبَيْنَ الرُّشْدُ
إِذْ هَمَّ طَائِفَتَانِ	إِذْ هَمَّتْ طَائِفَتَانِ
إِظْلَمُوا أَنْفُسَهُمْ	إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ
<p>Төмендегі идғам мүтәжәнисәйн мысалдарында идғам ط әрпінің дыбысымен басталып, ت әрпінің дыбысымен бітеді. Бұл жерде <i>идғам</i> болғандықтан <i>қалқала</i> жасалмайды.</p>	
مَا فَرَّطْتُمْ فِي يُوسُفَ	لَيْنَ بَسَطْتَ إِلَى يَدِكَ
	فَقَالَ أَحَطْتُ بِمَا لَمْ

ҚАЛҚАЛА

ق — ط — د — ج — ب әріптері сөздің ортасында немесе соңында сукунды болған жағдайда, әріптің дірілдетіліп, тербетіліп оқылуын “қалқала” деп атаймыз.

Төмендегі қалқала мысалдарын маманның көмегімен зерттей отырып оқыңыз.

لَا يُبْصِرُونَ ❁ بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ ❁

نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ ❁ افْتَجَعَلُ الْمُسْلِمِينَ ❁

كَذَلِكَ كَذَبْنَا لِيُوسُفَ ❁ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ❁

شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ❁ أَزْكَى لَكُمْ وَأَطْهَرُ ❁

يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ❁ مَا هُمْ مُقْتَرِفُونَ ❁

ЖАТТЫҒУ

Төмендегі бетті “қалқала” ережесіне сай оқыңыз.

وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمَنَ نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿٣٠﴾
 إِذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصُّفُفُ الْجِيَادُ ﴿٣١﴾
 فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي ﴿٣٢﴾
 حَتَّى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ﴿٣٣﴾ رُدُّوهَا عَلَيَّ فطَفِقَ
 مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْنَاقِ ﴿٣٤﴾ وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ
 وَأَلْقَيْنَا عَلَى كُرْسِيِّهِ جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ ﴿٣٥﴾ قَالَ
 رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ
 مِنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٣٦﴾

[Сад, 37/30-35]

МӘДД ТАБИҒИ - МӘДД МУТТАСЫЛ - МӘДД МУНФАСЫЛ

Әріптердің түрлі ұзындақтарда созып оқылуы Құранды мәнерлеп оқуды қамтамасыз етеді. Созыңқы оқу түрін – *Мәдд* деп атаймыз. Мәдд әріптерінің созу мөлшері түрлі себептерден өзгереді. Созу мөлшерінде мәдд әріптері мен созу себептері маңызды роль атқарады.

Бұл екі ұғым төменде көрсетілген.

Мәдд әріптері: (ا - و - ی):

Алды фатхалы харакатсыз әлиф	Алды даммалы харакатсыз уәу	Алды кәсралы харакатсыз йә
ا	و	ی

СӘБӘБИ МӘДД (СОЗУ СЕБЕБІ)

Сәбәби мәдд – мәдд табиғидан көбірек созуды қажет ететін жағдайлар. Төмендегі кестеде көрсетілген жағдайларды маманның көмегімен зерттеңіз.

Һәмзә	Сукун	Шәддә	Сукун ард (сукунға айналатын харакаттар)
ء	◌ْ	◌ّ	◌ْ ◌◌ْ ◌◌◌ْ ◌◌◌◌ْ

МӘДД ТАБИҒИ

Мәдд әріптерінен кейін *сәбәби мәдд* келмесе *мәдд табиғи* болады. Мәдд табиғидың басқа аты – *мәдд асли*; оны оқу барысында аса созыңқы оқымауға мұқият болған жөн.

Төмендегі мәдд табиғи мысалдарын маманның көмегімен оқыңыз

أَرْسَلْنَاكَ	وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ	عَذَابًا
يَدْعُونَ	يُزْضَوْنَكُمْ	يُؤْمِنُونَ
تَسْبِيحَهُمْ	جَدِيدًا	قَلِيلًا

МӘДД МУТТАСЫЛ

Егер бір сөздің ішінде мәдд әрпінен кейін хәмзә (ء) келсе, *мәдд муттасыл* болады. Мәдд әрпінің алдындағы әріпті созу мөлшері болса – мәдд табиғидан төрт есеге дейін көбірек.

Бір әріпті созып оқу керектігін үстіндегі (ˉ) белгіден түсінеміз.

Төмендегі мәдд муттасыл мысалдарын маманның көмегімен зерттей отырып оқыңыз.

وَسَاءَتْ مَصِيرًا | طَائِفَةٌ أُخْرَى | مَا وَرَاءَ ذَلِكَ

سُوءَ الْعَذَابِ | لَتَتَوَّأُ بِالْعُصْبَةِ | أَنْ تَبْوَأَ بِأُثْمِي

سَيِّئَ بِهِمْ | حَتَّى تَفِيءَ | زَيْتُهَا يُضَيُّ

МӘДД МУНФАСЫЛ

Егер екі бөлек сөзде мәдд әрпінен кейін (۱) келсе, яғни алдыңғы сөздің соңғы әрпі мәдд және кейінгі сөздің бірінші әрпі хәмзә болса, *мәдд мунфасыл* болады. Бұл жағдайда мәдд әрпінен алдыңғы әріп созыңқы оқылады (мәдд табиғи мөлшерінің 4 есесіне дейін)

Төмендегі мысалдарды маманның көмегімен оқыңыз.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ | مَا أَمَرَ اللَّهُ | إِذَا أَتَيْتَ أَهْلَ

فِي أَيَدِكُمْ | إِنِّي أَرَانِي | وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي

لِمَا لَبِثُوا أَمَدًا | فَظَنُّوا أَنَّهُمْ | قَالُوا اتَّخِذْنَا

МӘДД ЛӘЗІМ - МӘДД АРД - МӘДД ЛИН

МӘДД ЛӘЗІМ

Бір сөздің ішінде мәдд әрпінен кейін сукун немесе шәддә келсе, мәдд әрпінен алдыңғы әріп созыңқы (мәдд табиғидан 4 есеге дейін) оқылады. Бұл жағдайды “*мәдд ләзім*” деп атаймыз.

Мысалдарды маманның көмегімен зерттей отырып оқыңыз.

الْآنَ

مُذْهَمَّتَانِ

وَالصَّفَاتِ

جَاءَتِ الصَّاحَّةُ

تَأْمُرُونِي

الْحَاقَّةُ

Ескерту: Мәдд ләзімнің басқа мысалдары *хуруф-ул муқатта* атты тақырыпта берілген.

МӘДД АРД (МӘДД УАҚФ)

Мәдд әріптерінен кейін *сукун ард* келсе, “*мәдд ард*” болады. Мәддін бұл түрі тек уақф жасалатын сөздерде кездеседі және мәдд әрпінен алдыңғы әріп созыңқы оқылуы мүмкін (мәдд табиғидан 4 есеге дейін).

Төмендегі мысалдарды маманның көмегімен зерттей отырып оқыңыз.

عَلَّمَ الْقُرْآنَ * وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ * الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ *

حِينَ تَقُومُ * مَقَامٌ مَّغْلُومٌ * بِذَاتِ الصُّدُورِ *

بِقَلْبٍ سَلِيمٍ * بِرَبِّ الْعَالَمِينَ * مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ *

МӘДД ЛИН

Лин әрпінен кейін суқун ард келсе, мәдд лин болады.

*Лин әріптері екеу: өзі суқунды уәу немесе йә (**و — ي**) болып алдындағы әріп **фатхалы** болады.*

Мәддің бұл түрінде лин әрпінің өзі созыңқы оқылады.

*Мәдд лин – уақф жасалатын сөздерде және хуруф-ул муқаттадағы (**ع**) әрпінде кездеседі.*

Төмендегі мысалдарды маманның көмегімен зерттей отырып оқыңыз.

مِنَ الْغَيْظِ

هَذَا الْبَيْتِ

بَعْضَ يَوْمٍ

لَهُ عَيْنَيْنِ

ذِي الطُّوْلِ

ذَائِقَةُ الْمَوْتِ

وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ

فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ

مِنْ خَوْفٍ

وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ

ЖАТТЫҒУ

Төмендегі аяттарды мәддерге және созу мөлшеріне сай оқыңыз.

مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَّاسَا ❁ وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ ❁

يُؤَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ ❁ وَمَنْ يُشَاقِّ اللَّهَ ❁

وَحَاجَّهُ قَوْمُهُ
قَالَ اتَّحِجُّونِي فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدِينِ ❁

وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ
الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ
تَزْدَرِي أَعْيُنُكُمْ لَنْ يُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا ❁

وَشَٰهِدٍ وَمَشْهُودٍ ❁
قَتَلَ أَصْحَابُ الْأُخْدُودِ ❁

عَلَّمَ الْقُرْآنَ ❁
خَلَقَ الْإِنْسَانَ ❁ عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ❁

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ ❁
وَاللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ ❁
بَلْ هُوَ قُرْءَانٌ مَجِيدٌ ❁

لَا يَلِفُ قُرَيْشٌ ❁ اِيْلِفِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ
وَالصَّيْفِ ❁ فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ❁
الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ❁

ХУРУФ-УЛ МУҚАТТА

Кейбір сүрелердің басында харакатсыз әріптер кездеседі. *Хуруф-ул муқатта* деп аталатын бұл әріптер, харакатсыз болғандықтан аттары оқылады.

Төмендегі кестеде осы әріптердің оқылуы және соған байланысты тәжуид ережелері берілген.

Аяттарды маманның көмегімен зерттей отырып оқыңыз.

Анықтама	Оқылуы	Жазылуы
<p>Әлиф созылмайды; Ләм созылады (мәдд ләзім); Мим созылады (мәдд ләзім). Сонымен қатар мим әрпінің өзі созыңқы болып келеді. (ғұнналы идғам мислэйн)</p>	اِفْ لَاْمِيْم	اَلَمْ
<p>Әлиф созылмайды; Ләм созылады (мәдд ләзім). Мим созылады (мәдд ләзім). Сонымен қатар мим әрпінің өзі созыңқы болып келеді. (ғұнналы идғам мислэйн). Сад созылады (мәдд ләзім). Дәл әрпінде қалқала жасалады.</p>	اِفْ لَاْمِيْم صَاذ	اَلْمَصَّ
<p>Әлиф созылмайды; Ләм созылады (мәдд ләзім). Ра созылады (мәдд табиғи)</p>	اِفْ لَاْم رَا	اَلْرَّ

<p>Әлиф созылмайды; Ләм созылады (мәдд ләзім). Мим созылады (мәдд ләзім). Сонымен қатар мим әрпінің өзі созыңқы болып келеді. (ғұнналы идғам мисләйн). Ра созылады (мәдд табиғи)</p>	<p>اَلِفْ لَا مِیْمَ رَا</p>	<p>اَلْمَرَّ</p>
<p>Кәф созылады (мәдд ләзім). Һә мен йә созылады (мәд табиғи). Айн созылады (мәд лин). Сонымен қатар нун әрпі мұрын қуысынан дыбысталады (ихфа). Сад созылады (мәдд ләзім). Дәл әрпінде қалкала жасалады.</p>	<p>كَافْ هَا يَا عَيْنَ صَاذ</p>	<p>كَهْ يَتَقَصَّ</p>
<p>Екі әріп те созылады (мәдд табиғи).</p>	<p>طَاهَا</p>	<p>طَهْ</p>
<p>Та созылады (мәдд табиғи). Син созылады (мәдд ләзім). Мим созылады (мәдд ләзім). Мим әрпі мұрын қуысынан оқылады. (Ғұнналы идғам)</p>	<p>طَاسِیْمِیْمَ</p>	<p>طَسَمَ</p>
<p>Та созылады (мәдд табиғи). Син созылады (мәдд ләзім).</p>	<p>طَاسِیْنِ</p>	<p>طَسْ</p>

Та созылады (мәдд табиғи). **Син** созылады (мәдд ләзім).

طَاسِين

طَسْ

Йә созылады (мәдд табиғи). **Син** созылады (мәдд ләзім).

يَاسِين

يَسْ

Сад созылады (мәдд ләзім). **Дәл** әрпінде қалқала жасалады және **уақф** жасалмай оқу жалғастырылады.

صَاد

صْ

Хә созылады (мәдд табиғи). **Мим** созылады (мәдд ләзім)

حَامِيم

حَمْ

Айн созылады (мәдд лин). **Нун** дыбысы ғүнналы (ихфа). **Син** созылады (мәдд ләзім). **Нун** дыбысы ғүнналы (ихфа). **Қаф** созылады (мәдд ләзім).

عَيْنِ سِينِ قَاف

عَسَقْ

Қаф созылады (мәдд ләзім).

قَاف

قْ

Нун созылады (мәдд ләзім). Уақф жасалмай, изхар жасалып оқу жалғасады.

نُون

نْ

ТӘНУИНДІ СӨЗДЕРДЕН ӨТУ

Тәнуинді сөздерден кейін келетін шәддәлі және суқунды әріптерге өтуде, тәнуиндер өзіне ұқсас харақаттарға (қос фатха - фатхаға, қос кәсра - кәсраға, қос дамма - даммаға) айналады және *кәсрә харақатты нун (ن)* қосылып, кейінгі шәддәлі немесе суқунды әріппен жалғасады.

Төмендегі мысалдарды маманның көмегімен зерттей отырып оқыңыз.

Оқылуы	Жазылуы
جَمِيعِنَ الَّذِي	جَمِيعًا الَّذِي
قَوْمِنَ اللّٰهُ مُهْلِكُهُمْ	قَوْمًا اللّٰهُ مُهْلِكُهُمْ
كَرَمَادِنَ اشْتَدَّتْ	كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ
خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ	خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ
وَنَادَى نُوحِنَ ابْنَهُ	وَنَادَى نُوحٍ ابْنَهُ
خَيْرِنَ اطمَانَ بِهِ	خَيْرٍ اطمَانَ بِهِ

30-САБАҚ ЖАТТЫҒУЛАР

Сүрелерді тәжуид ережелеріне сай ритмдік түрде оқыңыз.

ФАТИХА СУРЕСІ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢﴾ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٣﴾ مَلِكِ
يَوْمِ الدِّينِ ﴿٤﴾ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿٥﴾ اهْدِنَا
الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿٦﴾ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ
الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ﴿٧﴾

БАҚАРА СУРЕСІ, 1-5

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ
يُنْفِقُونَ ﴿٣﴾ وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمِمَّا أُنزِلَ مِنْ
قَبْلِكَ وَيَالْآخِرَةَ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٤﴾ أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِنْ
رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥﴾

ФИЛ СҮРЕСІ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ﴿١﴾ أَلَمْ يَجْعَلْ
كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ﴿٢﴾ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ﴿٣﴾
تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ ﴿٤﴾ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ
مَأْكُولٍ ﴿٥﴾

ҚҰРАЙЫШ СҮРЕСІ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَا يَلِفُ قُرَيْشٌ ﴿١﴾ اِيْلِفُهُمْ رَحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ﴿٢﴾
فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ﴿٣﴾ الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ
وَعَامَتْهُمْ مِنْ خَوْفٍ ﴿٤﴾

MƏFUYH CYPECI

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالْإِيمَانِ ﴿١﴾ فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ
الْيَتِيمَ ﴿٢﴾ وَلَا يَخْضُ عَلَى طَعَامِ الْمَسْكِينِ ﴿٣﴾ فَوَيْلٌ
لِلْمُصَلِّينَ ﴿٤﴾ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ﴿٥﴾
الَّذِينَ هُمْ يَرَاؤُنَ ﴿٦﴾ وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ﴿٧﴾

KƏYUCƏP CYPECI

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا آغْطَيْنَكَ الْكَوْثَرَ ﴿١﴾ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ ﴿٢﴾
إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ﴿٣﴾

КӘФИРУН СҮРЕСІ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ يَٰٓأَيُّهَا الْكٰفِرُونَ ﴿١﴾ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾ وَلَا أَنْتُمْ
عِبِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٣﴾ وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُمْ ﴿٤﴾ وَلَا أَنْتُمْ
عِبِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٥﴾ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ﴿٦﴾

НАСЫР СҮРЕСІ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ﴿١﴾ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ
فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا ﴿٢﴾ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ
إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ﴿٣﴾

MƏCƏD CYPECİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ﴿١﴾ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا
كَسَبَ ﴿٢﴾ سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ﴿٣﴾ وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ
الْحَطَبِ ﴿٤﴾ فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ﴿٥﴾

ЫҚЫЛАС CYPECİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿١﴾ اللَّهُ الصَّمَدُ ﴿٢﴾ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ﴿٣﴾
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴿٤﴾

ФӘЛӘК СУРЕСІ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿١﴾ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٢﴾ وَمِنْ شَرِّ
غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴿٣﴾ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ﴿٤﴾
وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾

НАС СУРЕСІ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿١﴾ مَلِكِ النَّاسِ ﴿٢﴾ إِلَهِ النَّاسِ ﴿٣﴾
مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿٤﴾ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ
النَّاسِ ﴿٥﴾ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿٦﴾

ХАШЫР СҮРЕСІ, 22-24

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ
الرَّحِيمُ ﴿٢٢﴾ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ
السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهِيمُنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَنَ
اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٣﴾ هُوَ اللَّهُ الْخَلِيقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ
الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٤﴾

(АЯТУЛ КҮРСИ) БАҚАРА СҮРЕСІ, 255

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا
فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا
بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ
مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٢٥٥﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ءَامَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ ءَامَنَ
 بِاللّٰهِ وَمَلٰئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ ^ق
 وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٢٨٥﴾
 لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا
 مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا
 وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إَصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا ^ع
 رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ ^قوَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا ^ق
 وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٨٦﴾

سُبْحَنَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ
 وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

ҚҰРАН КӘРІМДЕГІ БЕЛГІЛЕР

АЯТТАРДЫҢ ҮСТІНДЕГІ БЕЛГІЛЕР.

م	Токтау қатаң түрде қажет екендігін білдіреді.
ط	Тоқталатындығын білдіреді.
ج	Тоқталатындығын білдіреді
ز	Токтау мүмкін екендігін білдіреді.
ص	Токтау мүмкін екендігін білдіреді.
ق	Токтау мүмкін екендігін білдіреді.
ع	Токтау қажет екендігін білдіреді.
لا	Токтамау керек екендігін білдіреді. Егер қандайда бір себеппен тоқталатын болса, аятты сәл кейініректен алып жалғастырады.

قف	Тоқтау мүмкін екендігін білдіреді.
ٲٲ	Бұл белгі бір-біріне жакын екі жерде орналасады және біреуінде тоқталатын болса, екіншісінде тоқтамау керек екендігін білдіреді.
آ	Әлиф әрпінің оқылмайтындығын білдіреді.

АЯТТАРДЫҢ АСТЫНДАҒЫ БЕЛГІЛЕР

مد	Әріпті созыңқы оқу керектігін білдіреді.
قصر	Әріпті созбай оқу керектігін білдіреді.
قطع	Һәмзә әрпінің астында кездеседі және әріптің оқылатындығын білдіреді.
س	Сад әрпінің астында кездеседі және сол әріптің Син дыбысымен оқылуы мүмкін екендігін білдіреді.

СОҢҒЫ СӨЗ

Барлық мақтау қиямет күнінің иесі, Рахман және Рақымды, ғаламның Раббы Аллаға тән. Барлық дұғалар мен сәлемдер біз үшін ең көрнекті үлгі – пайғамбарымыз Хазірет Мұхаммедке (с.а.у.) болсын.

Уа Раббымыз! Саған иландық, күнәларымызды кешір және бізді жәһәннамдан қорғай гөр; қозушылықтарымызды кешір, бізге күш бер, кәпірлерге қарсы тұруға көмектес; қиямет күні бізді, әке-шешемізді, барлық мүминдерді, тәубе етіп сен көрсеткен жолға бас бұрғандарды мейіріміңе бөлей гөр; тегіміз бен ұрпағымызды уәде еткен жәннатыңа орналастыр. Өмірімізді ислам нұрымен толтыр.

Уа Раббымыз! Саған ғана ғибадат етіп, сенен ғана жәрдем тілейміз. Бізді дүние және ақырет нығметтерімен қоршалған пайғамбарлардың, шейіттердің және ұлы тұлғалардың жолынан ажыратпағайсың. Жаман ниетті адамдарға жолықтырма; бізге дүниеде және ақыретте жықсылықты нәсіп етпейсің. Ұмытып немесе адасып сенің әміріңнен шықсақ, бізді жазаға тартпа. Тура жолды тапқаннан кейін жүректеріміздің тазалығын сақтай гөр. Баршаның қайта тіріліп, тек іш дүниесі тазалардың жеңіске жететін, мал мен мүліктің, жанұяның пайдасы болмайтын қиямет күнінде бізді ұялта көрме.

Уа Раббымыз! Әмірлеріңе иман еттік, Пайғамбарымыздың жолына ұйыдық. Бізді ақиқатқа куә болғандардың арасына қос. Бұл дүниеден мұсылман болып өтуді және жақсы пенделердің қатарында жәннатқа кіруді нәсіп етпейсің. Көңілімізге, рухымызға тыныштық бере отырып, істерімізді жеңілдет. Сен берген нығметтерге шүкіршілік етуді және Сен разы болатын қайырлы істер жасауымызды нәсіп ете гөр. Жүректерімізде, мүмин бауырларымызға деген ызашылық ұялатпағайсың.

Уа Раббымыз! Бізді шайтанның тұзақтарынан, күншілдер мен көз байлаушылардың жамандықтарынан қорғағайсың. Уа Жаратқан Иеміз! Ұрпағымызды мұсылман, ғибадат ететін және екі дүниеде де қайырлы пенделерден ете гөр.

Уа Раббымыз! Саған шын жүрегімізбен жалбарынамыз. Дұғаларымызды қабыл ете гөр. Әмин!

